

QORTI TA' L-APPELL

**S.T.O. PRIM IMHALLEF
VINCENT DE GAETANO**

**ONOR. IMHALLEF
ALBERT J. MAGRI**

**ONOR. IMHALLEF
TONIO MALLIA**

Seduta tat-3 ta' Frar, 2009

Appell Civili Numru. 541/2005/1

**Abraham Bonnici u ohtu Virginia Bonnici
ilkoll eredi tad-defunti genituri tagghom
Antonio u Rosanna nee` Bonnici**

v.

Joero Limited

Il-Qorti:

Rat ic-citazzjoni pprezentata mill-atturi fit-3 ta' Gunju 2005
li tghid hekk:

“Premess illi l-atturi b'cedola ta' rkupru u kontestwali depozitu fir-Registru tal-Prim Awla tal-Qorti Civili bin-numru 539/2005 annessa u markata dokument CED ezercitaw id-dritt ta' rkupru successorju spettanti lill-istess atturi stante li saret vendita ta' beni li jiffurmaw parti mis-successjoni ta' Antonio u Rosanna konjugi Bonnici li mietu nhar il-25 ta' Ottubru 2002 u 25 ta' Mejju 1976 rispettivament u cioe' l-fond ossia *garage* jew hanut tax-xoghol numru mitejn tnejn u tletin (232) Triq Santa Margerita, Siggiewi fejn Nicolina Agius u Gemma Gilford bieghu is-sehem taghhom lis-socjeta` kummercjali Joero Limited;

“Premess illi din ic-cedola ta' rkupru u kontestwali depozitu gew introdotti fil-Prim Awla tal-Qorti Civili stante li l-atturi huma ko-eredi u kompropjetarji ta' l-istess fond li gie mibjugh kwantu ghas-sehem ta' Nikolina Agius u Gemma Gilford;

“Premess illi hemm dritt ta' l-irkupru successorju ta' l-atturi u dan minhabba li jirrizultaw ir-rekwiziti kollha ta' l-artiklu 912 tal-Kodici Civili u l-atturi ottemperaw ruhom mad-dispozizzjonijiet relattivi;

“Premess illi jehtieg illi jsir att notarili opportun ta' rivendizzjoni li sar mehtieg in forza ta' l-irkupru successorju ezercitat kontra s-socjeta` konvenuta;

“Tghid ghalhekk is-socjeta` konvenuta il-ghala din l-Onorabbli Qorti m'ghandhiex:

“1. tiddikjara u tiddeciedi li l-irkupru successorju ezercitat mill-atturi bic-cedola numru 539/2005 u kontestwali depozitu ghar-rivendizzjoni ta' l-ishma tal-fond ossia *garage* jew hanut tax-xoghol numru mitejn tnejn u tletin (232) Triq Santa Margerita, Siggiewi huwa skond il-ligi;

“2. tikkundanna lill-istess socjeta` konvenuta halli ssir il-pubblikazzjoni ta' l-att notarili ta' rivendizzjoni opportuna ta' l-ishma tal-fond ossia *garage* jew hanut tax-xoghol

Kopja Informali ta' Sentenza

numru mitejn tnejn u tletin (232) Triq Santa Margerita, Siggiewi;

“3. tinnomina nutar, kuraturi deputati ghall-eventwali kontumacja tas-socjeta` konvenuta biex jidhru fuq l-att ta' rivendizzjoni ghan-nom tas-socjeta` konvenuta u tiffissa l-modalitajiet kollha opportuni ghall-pubblikazzjoni ta' l-istess kuntratt;

“Bl-ispejjez kontra s-socjeta` konvenuta ngunta in subizzjoni.”

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-15 ta' Gunju 2005 tas-socjeta` konvenuta li in forza taghha eccepjet:

“1. Illi t-talbiet ta' l-atturi huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u fil-ligi u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra taghhom billi ma jezistux ir-rekwiziti mehtiega ghall-applikazzjoni tal-Artikolu 912 tal-Kodici Civili, billi l-eccepjenti akkwistat porzjoni diviza tal-immobbli in kwistjoni u mhux porzjoni ta' eredita`, jew jeddijiet fuq wirt.

“2. Illi f'kull kaz u bla pregudizzju ghas-sueccepit, l-irritwalita' ta' l-azzjoni billi ma gewx osservati l-proceduri u t-termini stabbiliti fl-Artikolu 912 tal-Kodici Civili.

“3. Salvi eccezzjonijiet ohra.”

Rat is-sentenza moghtija mill-Prim Awla tal-Qorti Civili fit-30 ta' Ottubru, 2006, li in forza taghha ddecidiet il-kawza billi cahdet it-talbiet tal-atturi, bl-ispejjez tal-kawza kontra taghhom;

Dik il-Qorti tat is-sentenza taghha wara li ghamlet is-segwenti konsiderazzjonijiet:

“L-atturi kienu wirtu flimkien maz-zewg huthom ohra b'mod indiviz bejniethom garage mertu tal-kawza. Huthom bieghu sehemhom minn dana l-garage lis-socjeta` konvenuta u l-attur l-ghamlu dina l-kawza biex jirkupraw is-sehem ta' huthom li gie cedut lis-socjeta` konvenuta.

“Il-vertenza ticcentra fuq l-istatut ta’ l-irkupru successorju kif regolat bl-artikolu 912 tal-Kap. 16. Dan id-dispozittiv eccezzjonali, li hu ta’ applikazzjoni ristrettissima, jghodd fil-kaz meta wiehed mill-werrieta jkun ceda, b’titlu oneruz, il-jeddijiet tieghu fuq il-wirt lil xi hadd li ma jkunx werriet. F’dan il-kaz, il-werrieta l-ohra jistghu jeskludu lic-cessjonarju billi jithallsu lilu l-prezz tac-cessjoni, oltre l-ispejjez li jkun ghamel fic-cessjoni.

“PROVI

“Abraham Bonnici xehed li hu u ohtu l-attrici, huma eredi tal-genituri taghhom Antonio u Rosanna nee Bonnici u li fil-garage in kwistjoni kellhom kwoti ndaqs flimkien ma huthom l-ohra Gemma Gilford u Nikolina Agius. Billi hu ma kienx jitkellem ma hutu u ried jixtri sehemhom, bintu Elsie Bonnici kienet qed tinnegozja maghhom biex hu jakkwista s-sehem indiviz ta’ hutu. Izda hutu ma riedux. Kien avvicinah Joe Vassallo, direttur tas-socjeta` konvenuta, biex jixtri l-garage izda hu ried li l-garage jibqa’ ghand il-familja taghhom. Vassallo mar ghand hutu u hajjarhom bieghulu sehemhom u fil-fatt dawk hekk ghamlu. Vassallo lilu qatt ma nnotifikah bl-att ta’ l-akkwist tal-garage, imma sar jaf mir-ricerki li ghamel. Wara kien avvicinah Vassallo biex jixtri sehemhu. L-attur jghid li barra dana l-garage, l-genituri tieghu kellhom ir-residenza taghhom u garage iehor. B’kollox kellhom tlett propjetajiet u kien hemm flus il-bank ukoll. Il-flus ghandhom ma qasmuhomx, il-garage l-iehor haditu Virginia, u r-residenza tal-genituri thalliet b’legat lill Virginia. Il-kawza qeda ssir fuq sehemhom tal-garage.

“Il-konvenut Joseph Vassallo fl-affidavit tieghu jghid li kien inegozja f’isem is-socjeta` konvenuta ma Nicolina Agius u Gemma Gilford biex jakkwista sehemhom mill-garage f’Triq Santa Margerita, Siggiewi, numru 232. Hu kien akkwista nofs il-garage u n-nofs l-iehor jappartjeni lill atturi kwart indiviz kull wiehed. Hu ma kienx xtara sehem mill-eredita` izda biss nofs indiviz tal-garage flimkien ma’ l-ghodda tax-xoghol. L-ahwa ghandhom propjeta’ ohra bejniethom gejjja mill-istess wirt. Sakemm xtara dawn kienu ghadhom ma qasmux.

“Kontestazzjonji

“L-atturi qed jirritjenu li huthom l-ohra cedew b'titolu oneruz sehemhom indiviz meta l-wirt kien ghadu shih u mhux maqsum. Il-wirt kien jikkonsisti mill-garage de quo. Huthom cedew il-jeddijiet taghom fuq il-wirt li kien hemm bejn l-ahwa lill barranin. Inoltre s-socjeta` konvenuta naqset li tinnotifika lill-atturi bit-trasferiment li sehh u ghalhekk id-disposizzjonijiet ta' l-artikolu 912(2) tal-Kap 16 ma japplikawx ghal dan il-kaz.

“Il-konvenuti qed jissottomettu li l-irkupru successorju huwa limitat biss ghall kazijiet fejn il-werriet jittrasferixxi kwota ereditarja integra intiza bhala prozjoni ta' unita attiva u passiva li tikkomponi l-eredita` tad-decujus u cessjoni ta' sehem indiviz minn beni partikolari ma taghtix lok ghall irkupru mill-werrieta l-ohra.

“Ligi

“Mill-fatti premessi jidher li l-punt involut huwa essenzjalment interpretazzjoni ta' l-Artikolu 912 tal-Kodici Civili.

“Jinsab provvdut fis-subinciz (1) tieghu illi:

“”Jekk wiehed mill-werrieta jkun ceda, b'titolu oneruz, **il-jeddijiet tieghu fuq il-wirt** lil xi hadd li ma jkunx ukoll werriet, il-werrieta l-ohra jew wiehed jew izjed minnhom jistghu jeskludu lic-cessjonarju, allavolja dan ikun qarib tal-mejjet, mill-qasma, billi jhallsu lilu l-prezz ta' cessjoni, l-ispejjez li jkun ghamel ghal dik ic-cessjoni, u l-imghaxijiet fuq il-prezz minn dakinhar li dak il-prezz ikun gie mhallas minnu lic-cedent.

“(2) Il-jedd li ghandhom il-werrieta l-ohra kif jinghad hawn fuq, jispicca wara xahar min-notifika li ssir lilhom ta' dik ic-cessjoni, kemm-il darba f'dak iz-zmien huma ma jiddikjarawx li jridu jezercitaw dak il-jedd.

“(3) Meta wiehed mill-werrieta jkun ezercita dak il-jedd, il-werrieta l-ohra jistghu jinghaqdu mieghu, basta li jiddikjaraw dan fi zmien hmistax-il gurnata min-notifika maghmula lilhom.

“(4) Dawn in-notifiki u dikjarazzjonijiet ghandhom isiru b'att gudizzjarju.”

“Konsiderazzjonijiet

“Ir-rekwizit biex tista' ssir l-azzjoni intentata mill-atturi ghall-irkupru successorju hija li tkun saret cessjoni b'titolu oneruz, ta' **jeddijiet fuq wirt** lil xi hadd li ma jkunx ukoll werriet. Il-ligi tiddistingwi bejn sitwazzjoni fejn in realta' dak li l-partijiet kontraenti kienu qeghdin jikkontemplaw kienet semplici vendita` ta' sehem indiviz ta' proprjeta` determinata u specifika mill-kaz fejn persuna kienet qeda takkwistaw xi kwota ereditarja, intiza din bhala porzjoni ta' unita` attiva u passiva li tikkomponi l-eredita` tad-decujus, (ara sentenza App Schembri vs Camilleri 12.6.01.)

“Fil-kaz in ezami l-konvenuti ma xtrawx porzjoni ta' eredita jew jeddijiet fuq wirt imma akkwistaw biss porzjoni diviza ta' immobbli partikolari, cjoe il-garage mertu ta' dina l-kawza, flimkien ma l-ghodda tax-xoghol. Ir-retratt successorju ma jistax jigi ezercitat meta c-cessjoni tirrigwarda oggett determinat ta' l-eredita`, anke jekk ikun l-uniku wiehed li baqa' indiviz. Ic-cessjoni li jaghmel koeredi ta' dritt tieghu f' immobbli specifiku mhix cessjoni tad-dritt successorju tieghu.

“Ghalkemm l-atturi jghidu fin nota taghhom li l-wirt kien jikkonsisti biss mill-garage de quo, fix-xhieda tieghu, Abraham Bonnici jghid li barra dana l-garage mertu tal-kawza, l-genituri tieghu kellhom ir-residenza taghhom u garage iehor. B'kollox kellhom tlett proprjetajiet u kien hemm flus il-bank ukoll. Il-flus ghadhom ma nqasmux, mentri l-garage l-iehor haditu Virginia, u r-residenza tal-genituri thalliet b'legat lil Virginia. Il-kawza qeda fuq sehemhom tal-garage.

Kopja Informali ta' Sentenza

“Illi ghalhekk jirrizulta li jonqos rekwizit ewlieni taht l-artikolu 912 biex l-azzjoni attrici tkun tista tirnexxi, konsegwentement it-talba taghhom ma tistax tigi milqugha. Ukoll, stante li l-atturi ma setghux jezercitaw l-azzjoni ghall irkupru successorju, lanqas ma tista' tintlaqa' s-sottomissjoni taghhom li l-konvenuti naqsu li jinnotifikawhom bit-trasferiment.”

Rat ir-rikors tal-appell tal-atturi li in forza tieghu, ghar-ragunijiet minnhom premissi, talbu lil din il-Qorti tirrevoka s-sentenza tal-ewwel Qorti bl-ispejjez taz-zewg istanzi kontra s-socjeta` konvenuta;

Rat ir-risposta tal-appell tas-socjeta` konvenuta li in forza taghha, ghar-ragunijiet minnha premissi, talbet lil din il-Qorti joghghobha tichad l-appell tal-atturi appellanti u tikkonferma s-sentenza appellata, bl-ispejjez kontra l-atturi appellanti;

Semghet lid-difensuri tal-partijiet fl-udjenza tas-26 ta' Novembru 2008;

Rat l-atti kollha tal-kawza u d-dokumenti esebiti;

Ikkunsidrat;

Bis-sahha ta' din il-kawza, l-atturi qed jittentaw jikkonfermaw l-irkupru successorju li wettqu b'cedola numru 539/2005. Bis-sahha ta' dik ic-cedola huma ezercitaw id-dritt li jallegaw li ghandhom li jirkupraw mill-pussess tas-socjeta` konvenuta s-sehem ta' nofs indiviz tal-fond ossija garage jew hanut tax-xoghol numru 232, Triq Santa Margherita, Siggiewi, li s-socjeta` xtrat b'kuntratt fl-atti tan-Nutar Dottor Charles Vella Zarb tat-30 ta' April, 2004, minghand Nicolina Agius, mart Nicholas, u Gemma Gilford, armla minn Victor, ahwa Bonnici, ko-eredi ma' l-atturi fil-proprijeta` tal-istess fond. Is-socjeta` konvenuta ikkontestat il-pretensjoni tal-atturi billi argumentat li ma jezistux ir-rekwiziti mehtiega ghall-ezercizzju tad-dritt tal-irkupru successorju fit-termini tal-Artikolu 912 tal-Kodici Civili.

L-ewwel Qorti laqghet l-eccezzjoni tas-socjeta` konvenuta u cahdet it-talbiet attrici wara li qieset li peress li l-ko-eredi bieghu biss parti indiviza mill-proprjeta` li tiffirma parti mill-assi tal-wirt u mhux is-sehem taghhom mill-wirt, l-eredi l-ohra ma setghux jezercitaw l-irkupru successorju.

L-atturi appellaw u sostnew li huma kellhom dritt jezercitaw l-irkupru peress li l-fond in kwistjoni kien l-uniku assi li kien fadal fil-wirt.

Dwar l-istitut ta' rkupru successorju, din il-Qorti taghmel referenza ghad-decizjoni taghha fil-kawza "Micallef v. Difesa", moghtija fis-26 ta' Mejju, 2006, fejn intqal li d-dritt moghti mil-ligi ghall-irkupru successorju huwa "dispozittiv eccezzjonali u ta' applikazzjoni ristrettissima". Intqal ukoll li id-dispositiv jghodd "fil-kaz meta wiehed mill-werrieta jkun ceda, b'titlu oneruz, il-jeddijiet tieghu fuq il-wirt lil xi hadd li ma jkunx werrieta". Kompliet tghid ukoll li dan l-artikolu hu cirkoskritt unikament ghall-kaz ta' cessjoni tal-kwota ereditarja ossija 'tal-jeddijiet fuq il-wirt' da parti tal-ko-eredi. F'din l-istess kawza, fis-sentenza moghtija mill-Prim Awla tal-Qorti Civili, li giet konfermata minn din il-Qorti, kien intqal, b'pertinenza ghal dan il-kaz, li:

"Il-fatt li fost l-assi ta' [l-mejjet] kien ghad baqa' biss dik l-ghalqa specifika ma jgibx ghal daqshekk illi allura l-koeredi kienu qeghdin jittrasferixxu l-kwota ereditarja taghhom ghax kien baqa' biss dik il-proprjeta` ... l-cessjoni li jaghmel koeredi ta' dritt tieghu f'immobbli specifiku mhix cessjoni tad-dritt successorju tieghu."

l-cessjoni ta' sehem indiviz minn beni partikolari ma taghtix lok ghall-irkupru mill-werrieta l-ohra tal-mejjet meta s-sehem ereditarju tal-istess werriet ikun jikkomprensi aktar attiv jew passiv.

*"L'espressione diritto alla successione ha un senso preciso, essa e sinonimo di diritto ereditario; e d'uopo adunque che l'erede abbia ceduto il diritto che gli appartiene nella sua qualita` d'erede, vale a dire il diritto che tiene dalla legge o dalla volonta` del defunto ... la cessione e una vendita dell'eredita`, vale a dire d'una **universalita` giuridica, che comprende l'attivo ed il***

Kopja Informali ta' Sentenza

passivo ereditario (Laurent, Diritto Civile, Delle Successioni, vol. X, para. 363).

“L’espressione ... va intesa nel senso di cessione di una porzione frazionaria di beni ereditari nel loro complesso e non anche ... nel senso di alienazione di singoli beni ereditari. L’alienazione di quota ereditaria rientra, secondo la teoria preferibile (Cicu), nella figura della compravendita di eredita`.” (Guido Capozzi, Successioni e Donazioni, Tomo II, Giuffre, 1982, para. 301).

Issa, f’dan il-kaz, il-ko-eredi ma ttrasferewx is-sehem tagghom mill-wirt ta’ Antonio u Rosanna konjugi Bonnici, bl-attiv u l-possiv kollu li jipposjedi dak il-wirt, izda certa proprjeta` partikolari, u kwindi l-irkupru successorju mhux ezercitabli. Mhux biss ma jirrizultax li dan il-fond ossija garage huwa l-unika assi li fadal fil-wirt, izda f’kull kaz, ma jirrixultax li bl-att ta’ trasferiment in kwistjoni, il-koncedenti Nicolina Agius u Gemma Gilford ittrasferew is-sehem mill-eredita` tal-genituri, u la darba ma ttrasferewx il-jeddijiet tagghom fuq il-wirt, il-ko-eredi l-ohra ma jistghux jiprocedu bl-azzjoni relattiva.

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet premessi, tiddisponi mill-appell interpost mill-atturi billi tichad l-istess u tikkonferma s-sentenza tal-ewwel Qorti.

L-ispejjez kollha tal-kawza jithallsu mill-atturi appellanti in solidum.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----